

Jiří Fuchs

Inkvizitor a kacír

V předchozích číslech Distance postupně vyšla Semínova reakce na Putnův článek v příloze Lidovek („Svatý Václave vyžeň fašisty“) pod názvem „Svatý Václave zažeň fašisty a uchovej nás při zdravém rozumu!“ a komentář L. Rychetníka k této Semínově reakci. Zaměřím se především na Rychetníkův příspěvek do diskuze. Nejprve ale nabídnu jakousi informativní průpravu k tématu.

1. Jazykové hrátky kulturních marxistů

Na první pohled se oba uchazeči o světcovu přízeň dojemně shodnou. Jednomyslně vzývají svatého Václava k ochraně proti zlu, za které považují fašismus. Shoda by to byla překvapivá, neboť Putna a Semín působí v našem mediálním světě na ideově opačných pólech. Ve skutečnosti ale o žádnou shodu nejde. Polarita jejich myšlenkových pozic se totiž také promítá do jejich hodnotících postojů: oba spatřují démona fašismu někde jinde - u toho druhého. Věřme, že se v té skrumáži protichůdných proseb (?) světec zorientuje. Ale co my?

Není pochyb o tom, že pro běžného čtenáře Lidových novin je Putnova rétorika daleko srozumitelnější, a proto i přesvědčivější. Obvinění typu „homofob!“ „rasista!“ „islamofob!“ dokázala už pošpinit pověst a znepríjemnit život jiným veličinám, než je český konzervativce Semín. Výhodou takových obvinění je, že okamžitě, prvoplánově ukazují, kdo je na straně dobra, a kdo je padouch. A nejen povrchní čtenář má rád v těchto věcech jasno.

Jestliže jsme ale v podstatě odkázáni na mainstreamová média, jestliže nemáme o jejich objektivitě či dokonce o jejich etické kompetenci vážnější pochybnosti, pak bohužel zůstáváme v podstatných otázkách společensko-politické orientace podstatně neinformováni. Neboť tato média nám sama nikdy neprozradí, že jsou kulturně ve službách levicového liberalismu, který je už po celá desetiletí ideologickým hegemonem západní civilizace. Cenou za takovou důvěru v oficiální mediální zprostředkování je proto politováníhodná negramotnost (např. v otázce lidských práv) jako nevyhnutelný následek dobrovolné manipulovanosti. Oběti této manipulace se totiž snadno stávají tvárným materiálem převýchovy mravního vědomí podle měřítek politické korektnosti.

Jak to? Jaká manipulace? Jsou snad rasismus či nenávisť k určitým odlišným skupinám mravně přijatelné? Jistěže ne. Ale je daleko snazší opatřit někoho dehonestujícími nálepkami typu „rasista“, než rozumně obhájit, že takové nálepkování není jen zlovolným obviňováním, podpásovkou v rámci ideologického boje.

Kdo je rasista, kdo nenávidí homosexuály či muslimy? Snad ten, kdo se odváží pravdivě poukazovat na omyly a nespravedlnosti, kterých se dopouštějí, či na společenské hrozby,

kteřé představují příslušníci ideologicky privilegovaných menšin? Nebo se snad tito vyvolenci nemýlí? Jsou snad apriori mravně bezúhonní? Nebo je za všech okolností hanebné (rasistické) o jejich nedokonalostech mluvit? To by stálo za úvahu, a musela by to dnes zřejmě být úvaha kacírská. V tomto ohledu ale slaví ideologická agitace zase nevídaný úspěch.

Jako se starým marxistům podařilo přesvědčit masu intelektuálů o posvátnosti boje za sociální spravedlnost pro dělníky, a přišla diktatura proletariátu, tak se týmž jednoduchým trikem (totiž fingovaným bojem za všechny utlačované) podařilo neomarxistům přesvědčit západní společnosti, že vybrané, proletarizované menšiny mají permanentní status obětí; a jako takové jsou přece vždycky v právu. Mají tedy výsadu nekritizovatelnosti; jak jednoduché. Kdo to nerespektuje, je politicky nekorektní, netolerantní, jedná z nenávisti a zaslouží (nejen) morální odsouzení. A je dvojnásob nekorektní, jestliže na toto jednoduché pravidlo represivní tolerance nepřistoupí; to už si zahrává s trestuhodným kacírstvím. Diktatura politické korektnosti je rozumně nezpochybnitelnou realitou západní civilizace posledních desetiletí. Mesiánská logika marxistických znalců lidských věcí, uznávaných to světloňořů humanity a pokroku je stejná tehdy i dnes.

Jen kacír se tedy může dnes ptát, jestli je moralizování a kádrování ze strany politických korektorů pravdivé; jestli je to jejich oblíbené obviňování z rasismu spravedlivé. Vždyť mravně nepřipustným rasismem je přece jen takové chování, v němž se někdo negativně vztahuje k černochovi či bělochovi, protože je černoch či běloch. (Ano, i běloši jsou vystaveni rasistickým atakům, byť to političtí korektoři neradi slyší.) Takové chování je skutečně hanebné a elementární mravní intuice tomu dobře rozumí. Ale je hanebnou také oprávněná kritika "jiných"? Levicovní liberálové jsou však nad takové rozlišující zpřesnění povzneseni. Jakožto neomarxisté jsou naopak pravými mistry dialektiky. Nemají proto problém udělat z pravdivé kritiky těžký hřích. Jsou také mistry podezírání, takže dovedou bezpečně vyčmuchtat rasismus tam, kde není. Konečně ovládají umění nálepkování. Pohotově a bez zábran tedy užívají termíny se zápornou mravní konotací i v takových případech, kde se žádná nemravnost nevyskytuje. S takovou výbavou pak dokážou v převýchově přirozeného mravního citění divy.

Ani u nás už nemusíme chodit pro příklady daleko. Také zde žijí lidé, o kterých se občané z politicky korektních médií dovídají, že jsou xenofoby, homofoby, rasisty a fašisty. Hrozný profil, že? Co hrozného ale provedli? Dali např. najevo nelibost nad triumfalistickými pochody homosexuálů. Rozlišují přitom homosexuály a homosexualismus, což už bohužel přesahuje rozlišovací schopnost korektností vyžehlených mozků. Někteří krom toho pokládají praxi homosexuálů za mravně nepřijatelnou. Jsou už proto homofoby či fašisty, tj. mravně deklasovanými živly, jak tomu mainstream rozumí? Jsou jimi, i přesto, že jim svou morálku nevnucují, ale naopak odsuzují jejich někdejší kriminalizaci? Mají prostě jen jiné mravní zásady, vycházejí z jiné (přirozenější) etiky než političtí korektoři. Proto ale ještě nejsou zavrženými extrémisty. Nebo je to tak, že levicovní liberálové mají patent na etický rozum? Mají snad

monopol na rozlišování dobra a zla v lidském jednání? Kde by ho jako rození ideologičtí dogmatici s účelově relativizujícím nátěrem vzali? Snad z nějakého vyššího dějinného poslání, které si Hegelem pobláznění a revolučním étosem zaslepení marxisté tak rádi namlouvají?

Stejně tak nejsou lidé hned rasisty, když se např. netají s politicky nekorektní pravdou, že v určitých zemích stojí za nárůstem výskytu HIV černošská imigrace. Museli bychom být opravdu morálními analfabety, kdybychom přijali víru v plynulý pokrok etického myšlení, takže by pak bylo mravně správné to, co právě vládnoucí ideologie jako jediné správné předpisuje. Jen eticky negramotní jedinci mohou proto beze všeho považovat příkazy a tabu politické korektnosti za nepochybně závazné.

Nechce se tedy věřit, že intelektuálové, kteří dali do pohybu mašinerii politické korektnosti a inkvizitorský dohled na její respektování, nejsou schopni rozlišovat:

1/ Mezi tím, kdo sice nesouhlasí s druhým, ale toleruje ho, protože ví, že násilí by tu bylo nespravedlivé - a tím kdo by hned svůj nesouhlas doprovodil nespravedlivým násilím. 2/ Mezi tím, kdo užívá násilí z nenávisti k určité menšině - a tím, kdo ho užívá, protože legitimně čelí nespravedlivému násilí příslušníků politickou korektností chráněné menšiny.

Spíše je pravděpodobné, že se zde inkvizitoři politické korektnosti nechtějí vzdát techniky laciného nálepkování, která při sebezprosazování a ovládnání veřejného mínění tak parádně funguje. Proto raději svým prolhaným nálepkováním stigmatizují odpůrce hlava nehlava. Kdo tedy nesouhlasí s názory, postoji, mravními zvyklostmi, životním stylem či praktikami privilegovaných menšin, kdo se obává jejich světonázorového vyznání, nebo kdo se dokonce zpěčuje nové morálce politické korektnosti, musí být pokládán za padoucha, fanatika, extrémistu či potenciálního násilníka; a jako takový má být společensky ostrakizován. Zdá se, že právě z těchto důvodů někteří soudnější komentátoři charakterizují politické korektory jako lidi podřadného intelektu a nevalného charakteru.

Samozřejmě, že v takovém odmítnutí technik, praktik a zásad neomarxistických tvůrců politické korektnosti předpokládáme filosoficky vyspělejší, nerelativistické pojetí pravdy a mravních hodnot. Terapie soudobého společenského vědomí, nakolik je infikováno rozpornými relativizacemi a následnými dogmaty levicových liberálů, by proto musela čerpat z hlubších, především bezrozporných filosofických reflexí. Ale lidem, kteří ještě nepropadli osvobozovací mánii neomarxistů, přece musí být podezřelé, že měřítkem pravdy a dobra by měl být i v těch nejzřejmějších věcech pouhý soulad s ideologií, která se mocensky prosadila.

Jenže běžným konzumentům Lidovek, Respektu či ČT se při zmínce o neomarxistech nejspíš vybaví bezvýznamná hrstka pošuků, kteří chtějí křísit bolševismus. Přijde-li řeč na politickou korektnost, mají pro změnu za to, že se jedná jen o nějakou zdvořilost, která spočívá v místy legračních lingvistických pokusech o zjemnění jazyka. Taková

neinformovanost bohužel způsobuje, že se snadno stávají obětí neblahé manipulace, když si osvojují nejen novořeč politické korektnosti, ale také její morálně zvrácené obviňování např. z rasismu za činy, které s rasismem nemají nic společného. Přitom jim uniká, že je to ideologicky naordinované, nespravedlivé obviňování zároveň tlačí k akceptování podivných norem nové, zdravému rozumu odporující morálky. Kdo by chtěl být označen za rasistu, že?

Zato však běžný konzument v širokém konsensu manipulovaných postupně získává přesvědčení, že politicky nekorektní postoje nejsou na civilizační úrovni jednadvacátého století, že jsou morálně vadné, a neměly by svým nositelům procházet jen tak - bez sankce. Přistupuje bez rozmyslu na výchovnou roli médií a zpracovaného veřejného mínění. Pak mu přijde normální, aby si ten, kdo např. nedrží jazyk za zuby (a řekne třeba veřejně, co si skutečně myslí o pouličním řádění muslimů či cikánů) zkazil svým „rasismem“ profesní kariéru. Je to jeden z paradoxů naší doby: běžný konzument mainstreamových médií se domnívá, že svěřil svou důvěru svobodným zprostředkovatelům informací a názorů, kteří ve skutečnosti zkušeně přispívají k povážlivému, z ideových center řízenému omezování svobody myšlení, jsouce sami oběťmi takového omezování; kádrování a autocenzura redaktorů nejsou jen fakty minulosti. V reálném socialismu fixovaná schizofrenie myšlení (jinak doma, jinak na veřejnosti) se nám sice oklikou před Západ vrátila, ale běžný čtenář Lidovek recidivu ani nezaznamenal.

V takovém prostoru se tedy odehrál zápas Semína s Putnou. Semín zřejmě neměl u diváků šanci; tenisovou terminologií to odhaduju na dvakrát 2:6. Čtenáři Lidovek se ujistili, že je Semín zapletený s fašismem, a ještě přitom získali dojem, že v replice předhazuje Putnovi jakýsi nový fašismus sofisticky, neprávem. Podle nich by tedy nejspíš měla být vyslyšena prosba M. C. Putny. Ten se jim také musí jevit jako sympatický, samostatně myslící kacír. Naproti tomu na ně Semín asi působí jako bigotní, středověký inkvizitor. Domnívám se ale, že svatý Václav – aniž by stranil středověkým inkvizitorům - má na spor jiný názor, a že také přisouzené role vidí jinak. Pokusím se to vysvětlit v reakci na Rychetníkův komentář k Semínovu textu.

2. Spor o Semína

L. Rychetník rozhodně není běžným čtenářem Lidovek. Jeho rozhled i otevřený, zkoumavý přístup k problémům jsem měl možnost za ta léta společných diskusí dobře poznat a ocenit. Možná se mýlím, ale přesto si myslím, že přece jen přistupuje k (nejen našim) mainstreamovým médiím s větší důvěrou, než si zaslouží. V tom také vidím jeden z důvodů, jeho po mém soudu poněkud rozpačité reakce na Semínův text.

Rychetník nejprve neutrálně představuje pozice aktérů polemiky. Připomeňme si. Putna spatřuje v pozadí Akce D.O.S.T., jejímž je Semín ředitelem, fašistickou ideologii. Proto říká, že „*stojíme na prahu éry nového fašismu*“. Putna proti této hrozbě vytahuje kalibr standardizovaných nálepek Nové levice, jakými jsou homofobie, rasismus, katolický fundamentalismus, islamofobie. Semín naproti tomu vidí nový fašismus v diktatuře

politické korektnosti, která vede ke kriminalizaci konzervativních názorů a postojů. Semín i Putna se tedy shodně obávají návratu zotročujících ideologií. Zdá se tedy, že jejich polemika je především výzvou k pravdivému rozpoznání případného ohrožení novou totalitou. Vychází takové ohrožení z levicového liberalismu příznivců politické korektnosti, nebo spíše z odporu, který proti ní vyvíjejí stoupenci konzervativních hodnot? Součástí potřebného hledání odpovědi, která by eventuálně spočívala v identifikaci totalitních tendencí dnešní doby, by pak také mohlo být zjišťování, kde a kolik pravdy najdeme ve vzájemném obviňování Putny a Semína z fašismu.

Rychetník však tento, podle mě hlavní problém reflektované polemiky vůbec nesleduje. Zaměřuje se jen na některé body Semínova textu a vyslovuje pochybnosti. Takový přístup je samozřejmě možný. Vyvolává ale otázku, proč Rychetník nezaujal stejný postoj k mainstreamovému Putnovi. Snad proto, že jeho pozice není v oficiálním pohledu tak problematická jako Semínova? To by odpovídalo mému předpokladu o Rychetníkově důvěře v preferované zprostředkovatele těch jedině správných názorů, jak je definuje a vnucuje hlavní proud. Ale možná se jen nechtěl pouštět do tak velkého problému, a šlo mu pouze o vyvolání diskuze o něčem speciálnějším – např. o tříbení a způsobu prezentování konzervativních myšlenek.

Semín ve svém článku zdůrazňuje tradiční hodnoty a odmítá jejich cílenou dekonstrukci ze strany levicových liberálů. Nesouhlasí s kulturní revolucí neomarxistů, a proto odmítá: její ataky na rodinu a náboženství, její ideologizaci vzdělání a práva, její nenávisť k Západu a touto nenávisť určenou ideologii i praxi multikulturalismu, její neodůvodnitelný monopol na jedině správný světový názor a její pokryteckou morálku, s níž navenek populisticky adoruje toleranci, zatímco ve skutečnosti degraduje jiný názor na zločin.

Rychetník říká, že Semínův akcent tradičních hodnot s jejich zakotvením v lidské přirozenosti byl přijatelný před dvěma sty lety. Dnes už prý ale rozumíme lidským věcem lépe. Skutečně? Hlavní hybatelé společensko-kulturního pokroku se v pojetí člověka a životních hodnot pojmu lidské přirozenosti už od dob osvícenství důsledně vyhýbají. V jednomyslné závislosti na Kantovi a Hegelovi ho pokládají za relikty překonané metafyziky. V Distanci už byly mnohokrát pojednávány tragické antropo-etické důsledky tohoto fatálního omylu novověké filosofie. Odjinud však zároveň vím, že kolega Rychetník tento omyl nesdílí. Pak mi ale není jasné, jak by chtěl filosoficky hájit evoluční předsudek, podle kterého dnes rozumíme lidskému životu lépe. Domnívá se snad, že materialistické chápání lidského života a relativistické chápání jeho hodnot je lepším východiskem pro řešení takových etických problémů, které jsou obsaženy ve sporech o právo, o vzdělání, o rodinu, či místa náboženství v demokratických společnostech?

Rychetník zmiňuje encykliku Jana Pavla II (Centesimus annus), v níž se mluví pozitivně o demokracii. Zároveň však papež upozorňuje, že pravá demokracie je možná jen *na základě správného pojetí člověka*. Kde by se ale takové pojetí v hlavním proudu vývoje

novověkého myšlení vzalo? Vždyť je toto myšlení doslova přeplněno absurdizujícími antitezemi neredukované antropologie a nerelativizované etiky. Jedním z takových nesmyslů je kulturní relativismus, který jak známo logicky neobstojí ani sám před sebou. Jiný takový omyl moderní ontologie člověka spočívá v představě, podle níž je bytostná identita lidského jedince spolupána jeho kulturní příslušností. Na těchto objevech se zakládá nejen utopie multikulturalistů, ale i dnes už normalizovaná myšlenka, podle které o mravním dobru a zlu rozhoduje demokratický dialog a společenský konsenzus.

Také z těchto příkladů je zřejmé, že evoluční samospád směrem k stále dokonalejšímu vědění o člověku nefunguje. Neboť podstatné otázky lidského bytí a života spadají do filosofie, o jejíž úrovni nerozhoduje datum vzniku jejích myšlenek. To jen ctitelé Hegela a speciálních věd se hluboce mýlí ve filosofické otázce kritérií filosofické pravdy. Rychetník by tedy musel při svém evolučně - kognitivním optimismu vysvětlit, že takové skvosty vládnoucí ideologie, jakými jsou např. práva homosexuálů na děti nebo nápady genderových feministek o mateřství jako nástroji útlatku či o stejnosti rolí mužů a žen, lépe odpovídají lidské přirozenosti; nadlidský úkol.

Rychetník správně říká, že se lidská přirozenost nemění, ale mění se naše poznání. Z kontextu se zdá, že myslí změny našeho poznání lidské přirozenosti. Ale i kdyby myslel jen měnlivost našeho poznání obecně, v každém případě jde o to, jestli jsou ty změny poznání progresivní či regresivní – ve směru pravdy či omylu. Jestli ale hodnotí změny, které proběhly ve dvacátém století v poznání člověka či požadavků lidské přirozenosti, pozitivně, pak se jednoduše mýlí. Proč se mýlí? Poněvadž vím, že kolega Rychetník uznává důvody falzifikace nominalismu, mohu zde argumentovat takto: Jestliže se v antropologicko-etických výkladech důsledně uplatňuje nominalismus, pak musejí být explikace podstaty člověka a lidského života katastrofálně redukcionistické. Ve dvacátém století se však ve filosofii člověka bezkonkurenčně uplatňuje scientismus a historismus; jejich společným jmenovatelem je však nominalismus; ergo.

Nominalistický axiom moderních antropologů a etiků tedy nedovoluje, abychom se rozumně a s důvěrou odevzdali myšlence plynulého pokroku v poznávání věcí lidských. Obávám se však, že zde Rychetník příliš sází na evoluční optimismus. Vzápětí totiž mluví o tom, že v měnících se životních podmínkách se mění i životní formy, v nichž se prý projevuje lidská přirozenost. Jako příklady uvádí změny: ve společenském postavení žen, ve formě rodiny a v roli partnerů, ve vztahu rodičů a dětí, v sexuálním chování, v pohledu na homosexualitu. V souvislosti se sílícím individualismem pak Rychetník zdůrazňuje, že součástí lidské přirozenosti je svoboda a potřeba prostoru pro její uplatnění či tvořivé přizpůsobení životu.

Jak bychom ale mohli spatřovat projevy lidské přirozenosti v takových vývojových posunech, jakými jsou už celá desetiletí trávající, soustavné útoky západních společensko-politických elit na rodinu? Kolik přirozenosti je v nárocích ideologů homosexualismu na povinnou morální akceptaci homosexuálních praktik, na jejich osvětové obdivování ve školách, na adopci dětí homo-páry, na redefinování rodiny a nahrazení otce a matky

vrcholným výkonem byrokratické arogance: „rodič A – rodič B“? Z jakých hlubokých analýz lidské přirozenosti vyplynulo prorokům genderového feminismu (např. Frommovi, Foucaultovi), že maskulinita a feminita jsou pouhými socio-konstrukty, když něco takového jako je neměnná lidská přirozenost si upřímně ošklivili? Jaká pronikavá intuice se skrývá za objevem Simon de Beauvoirové, že mateřství je vlastně protipřirozené, neboť zotročuje ženu? Jaké porce osvobození přinesla sexuální revoluce šedesátých let, když prolomila údajně nepřirozenou bariéru předsudků o potřebné zdrženlivosti a manželské věrnosti? To má být to tvořivé uplatnění svobody jakožto atributu přirozenosti, které v jejím jménu Rychetník doporučuje?

Mám dojem, že kolega Rychetník píše o těchto společenských změnách, jakoby psal o přírodních procesech. Prostě nastaly. Vývoj je posvětil, a tak je třeba se jim přizpůsobit. Ale takhle to přece vůbec není. Dokonce tu nejde ani o technický pokrok (viz automatická pračka jako významná příčina emancipace žen). Rychetník prostě přehlídí, že v druhé polovině 20 století se na vlně materialismu a relativismu prohnala západní civilizací kulturní revoluce, která v režii levicových liberálů od základů úspěšně likviduje někdejší morálku a určuje dynamiku a směr zmíněných společenských změn. Proto se může se sympatizujícím porozuměním rozepisovat vývoji, který se prý *nutně zobrazí v našich představách o „normální“ domácnosti, o rolích muže a ženy v ní*. Osvobození, emancipace, „demokratizace“ vztahů k dětem jsou prý *významnými stránkami běžného pochopení „pokroku“*.

Ano, zní to pěkně. Slovem, úhledný vzdělanostně-mediální standard. Jenže Rychetník v něm odmítá vidět čertovo kopýtko. Semínovy poukazy na zhoubný vliv neomarxistických stratégů, na ideologickou hegemonii levicových liberálů a na diktaturu politické korektnosti odbývá jako „spikleneckou“ interpretaci, která prý není vůbec prokázána. Rychetník dokonce v této souvislosti vytýká Semínovi nereálnou filosofii historie. Proč? Je v ní prý nepoměr mezi příčinou a předpokládaným účinkem. Co je příčina? Podle Rychetníka síla propagandy Nové levice. Co je účinkem? Destrukce tradičních sociálních vzorců a struktur (rodina, národ...). Rychetník je přesvědčen, že taková destrukce, která spočívá v odstraňování přirozených institucí či v nucení občanů k veřejné lži, by vyžadovala větší moc než propagandu. Semín tu podle něj podcenil *stabilitu lidské přirozenosti a variabilitu forem, v nichž se projevuje*. Proto snad podvědomě vyztužil příčinu představou spiknutí.

No nevím, kdo a co tady podcenil. Nicméně je jisté, že Rychetník proti Semínovu „spikleneckému“ výkladu hrozeb neomarxistických ideologů nabízí střízlivější (?) interpretaci *přes technický a na něj navazující společenský pokrok*; ten spatřuje ve zmíněném osvobození, emancipaci... Rychetník přitom sympaticky připouští, že jeho alternativa nemusí být jediné správné. Akceptuje pak Semínův akcent zodpovědnosti. Její absenci při dnešním zdůrazňování svobody vysvětluje souhrou vývoje k pozitivismu, individualismu a zkušeností s totalitami. Projděme tedy Rychetníkovy výhrady vůči Semínovi (velké oči spiklenectví-disproporce příčiny a účinku – podcenění odolnosti lidské přirozenosti) postupně.

Když na někoho vrhnete podezření, že se uchýlil k spiklenecké teorii, pak ho v rozumné diskuzi odepíšete. Jenže vliv neomarxistů nelze s Rychetníkem redukovat na pouhou propagandu, neboť je to vliv mocensko-kulturní. Je to také vliv vítězný, dominantní a pro ty, kdo nejsou nakaženi virem politické korektnosti i evidentní. Svědectví o tom, že univerzity, kultura, média jsou v Americe i v západní Evropě už po celá desetiletí ovládány levicově liberální ideologií je nesporné. Stejně tak, je mimo rozumnou pochybnost, že politický establishment téhož civilizačního okruhu vyznává a prosazuje různé verze téže dominantní ideologie (multikulturalismus, homosexualismus, feminismus, ekologismus); pravo-levé dělení přitom nehraje roli. Konečně je citelnou realitou i nátlak politické korektnosti na život ve lži. Ve své systematické reflexi diktatury politické korektnosti píše Anthony Browne (*Úprk rozumu*, 25) toto:

„Veřejnost, vědci, novináři, politici se bojí i si jen myslet určité myšlenky. Lidé, kteří se veřejně odkloní od všeobecně přijímaného schématu, jsou uráženi a zesměšňováni, propouštěni ze zaměstnání nebo je dokonce za zločiny proti všeobecně uznávané pravdě vyšetřuje policie. Celé bloky témat veřejné diskuze se uzavřely pod drtivým tlakem moralistické ideologie politické korektnosti.“

Politická korektnost je jeden z produktů kulturního marxismu 20. let 20. století v Německu, kterou převzali kulturní rebelové v 60. letech ve své snaze propagovat toleranci a alternativy ke konzervativním hodnotám své doby.

Rychle pronikla mezi americké intelektuály a rozprostřela svá chapadla po celém Západě. Na počátku 21. století pak dovršila své tažení britskými institucemi a podmanila si je téměř všechny – od škol po nemocnice, od místních zastupitelstev po vládu, od velkých firem po policii, armádu a církve.“

Takových svědectví o reálné nadvládě, obsazích a cílech neomarxismu je bezpočet. Nenajdou se ovšem v mainstreamových médiích; ani o tom neomarxismu se v nich nemluví. Zato je v nich bezpočet dobře balených produktů této nadvlády. Kdo si vytváří obraz současnosti na základě standardního mediálního zprostředkování, hodnotí pochopitelně tyto ideologické výdobytky kladně. Zapadají mu do evolučního schématu nezadržitelného pokroku a díky sugestivní prezentaci je vnímá jako znaky humanistického étosu a morální převahy. Proto také snadno podléhá sklonu bagatelizovat kritiku norem, hodnot a praktik nositelů pokroku; řadí ji mezi extrémistický brak.

Domnívám se tedy, že není správné zneškodňovat Semínovy podstatné důvody proti stávajícímu levicově liberálnímu establishmentu jako nevěrohodné, protože zatížené spikleneckou mentalitou; neodpovídá to realitě. Rychetník kárá Semína, že jeho „dostáček“ bouchnutí do stolu diskuzi neprospívá. Semín by mohl opáčit, že jí neprospívá ani takové laciné deklasování jeho důvodů, které přece nejsou jen bouchnutím do stolu. Možná by i dodal, že oběma konsenzuálně zdůrazněná potřeba zodpovědnosti se neslučuje s naivní důvěrou v média hlavního proudu, ani se zavíráním očí před nepříjemnou, oficalizovaným výkladům odporující skutečností.

Z téhož důvodu se domnívám, že nesedí ani Rychetníková výtka zmíněného nepoměru mezi příčinou (pouhý vliv propagandy?) a účinkem (demontáž rodiny, nucení k veřejnému lhaní). Ideologie neomarxistů skutečně rozkládá mravní řád, a sice velice účinně. To nemůže být bez zhoubného vlivu na stav svobody společnosti, ani na sociální vzorce struktury a instituce.

Konečně si myslím, že Rychetník s nadměrnou velkorysostí rozšiřuje *variabilitu forem, v nichž se lidská přirozenost projevuje*. Výše jsem naznačil, že by bylo velmi obtížné harmonizovat představy kulturních revolucionářů o soužití muže a ženy se skutečnými požadavky lidské přirozenosti. Rychetník píše o boji žen za rovnoprávnost jako zkušený novinář - v durové tónině a přitlumeně. Kdo by protestoval proti tomu, že se žena může věnovat také jiným zájmům než péči o domácnost? Rychetník zdůrazňuje, že může a nemusí. Jenže eurospeak bruselských komisařů a realita jejich mocenských tlaků jsou daleko prozaičtější. Do toho a toho roku tolik a tolik procent zaměstnaných žen, tolik a tolik procent dětí do jeslí! Nahradit komplementaritu ekvivalencí! Vychovávat z dívek mužatky a z chlapců zženštilé slabochy! Tato feministická hysterie je předmětem Semínovy kritiky, nikoli volební právo či vzdělání žen.

O bruselské protirodinné politice, o jejím přizpůsobování se dogmatům feministických aktivistek, které vnímají mateřství jako překážku kariéry, bylo už také mnoho napsáno. A zase - nikoli v Respektu či v Lidovkách. Jakoby Rychetník čerpal informace o této problematice jen z mediálního mainstreamu, z jeho prvoplánového čtení. A výsledek líbivého, v podstatě nadekretovaného konsenzu ohledně rovnosti žen? Vymírání Západu. Ženy už dospěly do takového stádia osvobození, že nechtějí mít děti. Skvělý projev humanisticky vyšlechtěné přirozenosti: směřuje dialekticky k zániku. To je sice vně hegelíánského myšlení těžko přijatelné, ale marxisté všeho druhu v tom jistě budou spatřovat potvrzení svého hlubokého přesvědčení o rozporech v samotném nitru reality.

Podobně se to má s tzv. demokratizací vztahů k dětem. Semín mluví o hierarchickém uspořádání vztahu mezi rodiči a dětmi. Rychetník kontruje: *Méně hierarchické autority, více výchovy příkladem, odvoláním na rozum, důvěrou*. A zase, kdo by proti těmto pedagogickým kvalitám protestoval? Jenže, ani tady není realita tak idylická, jak se to jeví z líbezných proklamací novinářů a lidsko právních aktivistů. Víme, jakou smržť proti autoritě spustili rebelové šedesátých let. Dnes jsou z nich vysoce postavení činitelé politiky Západu. Pro tyhle Marcusem či Sartrem zpovykané magory (abych užil termín našeho kníže pána) byla a je každá autorita (samozřejmě vyjma té jejich dnešní) podezřelá z fašismu. O absurdních důsledcích této hysterie proti autoritě by mohli vyprávět třeba učitelé. Do tohoto kontextu by tedy mělo být zasazeno to impozantní bruselské tažení za práva dětí, které zřejmě Rychetník také hodnotí kladně jako vyzrálý projev lidské přirozenosti.

V jednom z předchozích čísel Distance (3/15) je článek B.Wildsteina *Práva versus právo*. Autor v něm mimo jiné kriticky reflektuje soudobou, byrokraticky oficializovanou citlivost k právům dětí. Všimá si práva dítěte, obsaženého v Listině základních práv EU,

kteřé spočívá v tom, že by rodiče měli mít ohled na názory dětí – přiměřeně k jejich vyspělosti. S tímto názorem (vzatým o sobě) nemá Wildstein problém. Podobá se to Rychetníkovu rozumnému doporučení osobního příkladu či trpělivého vysvětlování při výchově. Myslím, že by s ním souhlasil i Semín. Jen by tyto výchovatelské hodnoty neobracel proti „hierarchické autoritě“; ta je totiž přirozená. Tak také Wildstein pokládá „dialog s dítětem“ za určitých podmínek za pedagogicky vhodný. Jen se podivuje nad jeho právní kodifikací. Spatřuje v ní totalitní *tendenci regulovat shora veškerou lidskou realitu* a pozastavuje se nad tím, že moc získala právo vstupovat do vztahů mezi rodiči a dětmi, což pokládá za protipřirozené. V této souvislosti se vybavuje naše nezapomenutelná zelená ministryně politické korektnosti, která chtěla ve svatém výchovatelském nadšení zakázat i fyzické trestání dětí. Musím přiznat, že ve srovnání s Rychetníkem mi připadá Wildsteinův přístup svobodnější a jeho pohled daleko pravdivější.

V celkovém pohledu se mi tedy jeví Rychetníkovy výhrady vůči Semínovi jako neoprávněné. Semín prý redukuje zodpovědnost za naše bližní jen na svou rodinu, případně na úzký okruh stejně věřících. Jen jim je prý určena jeho argumentace. Takové omezující hodnocení ale předpokládá velmi silnou pozici toho, kdo takto Semínovy argumenty posuzuje. Při bližším pohledu se ale ukázalo, že Rychetnikova pozice advokáta socio-kulturní evoluce není vůbec silná; je naopak velice problematická. Operuje např. gumovou přirozeností, která je schopná obsáhnout etické teze i antiteze.

Semínova kritika zpochybňuje ideologii, která morálně diktuje bruselskou legislativu a politiku. Tím se nepříjemně dotýká i silného Rychetníkovy pro-bruselského přesvědčení. A v tom podle mě spočívá důvod, chce se říct nedorozumění, ale ono jde spíše o nechuť vzít Semínovu kritiku vážně. Zřejmě proto ji Rychetník tak snadno shodil mezi výplody spikleneckého vidění světa. Od levicových ideologů se nic jiného než skandalizování oponentů a bagatelizování jejich názorů čekat nedá, ale přiznám se, že mě u kolegy Rychetníka taková zkratka překvapila.

Na druhé straně se tu zřejmě projevuje dennodenní vliv médií, která „nekorrektní“ názory pravidelně pojednávají a klasifikují jako extrémistické. Tomu jejich konzument snadno uvyká. Pak se např. v souvislosti s kritikou politické korektnosti přinejlepším připustí, že jde jen o ojedinělé výstřelky, zatímco ve skutečnosti se jedná o poruchy systémové. Politická korektnost je přece výrazným projevem totalitní tendence levicového myšlení a prosákla do všech oblastí veřejného života. To oficiální, monumentální prohlášení skutečnosti v režii ideologické zvilosti známe z komunismu důvěrně.

Semínova kritika vládnoucí ideologie a jejích mocenských praktik tedy měla být vzata daleko vážněji, troufnu si říct zodpovědněji. Neboť se týká razantního omezování svobody projevu a myšlení se souvztažnými řetězci nespravedlností a soustavnou světonázorovou manipulací prostřednictvím pokřiveného humanitního vzdělání a dobře kádrovaných médií. Ano, i tady má politická korektnost svá chapadla. A zase: není to spiklenecké vnímání? Vždyť přece o tom nikde nepíšou! No ovšem, ...a tak dokola.

Jestliže Rychetník v souvislosti se Semínovou řečí o diktatuře politické korektnosti reaguje poukazem na vřelý vztah Američanů k ústavě, pak je mi to také líto; mluví o něčem jiném. Ostatně celý jeho příspěvek vyúsťuje mimo. Na Semínovo varování před morálním ohrožením naší společnosti bruselskou levicově-liberální ideologií kontruje Rychetník varováním před politicko-právní nestabilitou našeho státu. Jenže obě hrozby se nevyklučují. A stálo by za samostatnou úvahu, která z nich míří hlouběji na podstatu života – jestli ta kriminálně-korupční, nebo postupné nahrazování přirozené morálky jejími opaky.

Na rozdíl od Rychetníka se tedy domnívám, že směr Semínova politicko-ideového působení je zodpovědný vzhledem k celé naší společnosti, nikoli jen k jeho nejbližším souvěrcům. Diskutabilní jsou v tomto ohledu spíše některé jeho náboženské akcenty. Že většině společnosti „neomarxismus“ nic neříká? Intelektuálům se smyslem pro zodpovědnost by říkat měl. Pro začátek by stačilo zjistit si některá fakta; např. o tzv. frankfurtské škole. Jako Comte přišel s úspěšnou ideou o třech stupních vývoje (náboženství, metafyzika, vědecká racionalita), tak přišel Gramsci s úspěšnou ideou přeměrování revolučního elánu marxistů na kulturu. Jako se bolševici v Rusku dostali k moci revolučním násilím, tak se kulturní marxisté o padesát let později dostali na Západě k moci nenásilně – triumfálním pochodem institucemi. Ten se odehrál bez viditelného odporu, jakoby dějinným samospádem. Jak je to možné?

Jedním z důvodů vítězství kulturní levice takřka bez boje byla apatie lidí jiného než marxistického či později postmoderně relativistického smýšlení. Těch pár prozíravějších marně volalo, že jde o víc než jen o výši daní. Epidemie neinformovanosti kombinované s naivitou zasáhla ve velkém i křesťany – tedy ty, jejichž hodnoty byly první na ráně. Neboť prvním bodem Gramscioho programu bylo odvržení jha křesťanské morálky, její vykořenění z duše nového člověka. A křesťané? Zčásti přihlíželi, zčásti asistovali a mnozí aktivně kolaborovali. Trvá to bohužel dodnes. Viz např. široká recepce multikulturalismu či „korektního“ nálepkování v křesťanském prostředí. Opravdu je tedy Semínovo alarmování společensky škodlivé?

3. A zase ten Halík

Při pohledu na spor Putny se Semínem se nabízí otázka, kdo z nich je sympatický kacír a kdo odpudivý inkvizitor. Z dosud řečeného vyplývá, že je to přesně naopak, než jak by na ni odpověděly Lidovky a jejich standardní čtenáři. Putna bezstarostně hází nálepkou fašista, zatímco v Semínově replice je užití tohoto zlopověstného termínu poněkud jiné; to snad není třeba rozebírat. V intelektuálním okruhu, k němuž patří Putna, jsou takové zlovolné stigmatizace běžnou praxí. Fašista, to je dnes něco jako ve středověku kacír; šla po něm inkvizice. Nejsem první, kdo nazývá politickou korektnost Novou inkvizicí. Pravda, nejde při ní ještě o fyzické mučení, ale podstata je genericky stejná: za neortodoxní, z režimní linie vybočující názory se trestá. A po takových pachatelích je třeba slídit, jsou nebezpeční.

Inkvizitor Putna tedy demaskoval kacíře a postavil ho v Lidovkách na pranýř. Napadá mě, jak by se asi choval v padesátých letech. Mladý, dostatečně sebevědomý, ambiciózní intelektuál, který se pohodlně veze v hlavním proudu pokrokových idejí a zapáleně slouží právě se prosadivšímu Novému řádu. Uvěřil v něj a umí psát. Také se s mimořádnou empatií ztotožňuje se všemi v dějinách utlačovanými příslušníky své skupinové identity. To nemůže dobře skončit. Zatím prorokuje, že homosexualita dojde i v katolické církvi uznání – prý stejně jako Galileo. S podstatným rozdílem už si vážený (?) profesor hlavu neláme. Kdyby ho nahlédl, pak by se s takovou analogií nevytasil. Klukovsky rozverný Putna se sice už více než dvacet let snaží, nasbíral řadu uznání, ale tipnul bych si, že v hierarchii našeho intelektuálního mainstreamu je pořád jen pěšák – provokatér.

To profesor Halík je jiná šajba. Také spílá Semínovi do fašistů. Ostatně má v něm svého stálého kritika, a tak nevynechá jedinou příležitost, aby nevaroval českou společnost před fašizující akcí D.O.S.T. S osvědčenou výbavou politických korektorů stojí hrdě na stráži svobody; dost paradoxní. V článku *Úskalí dobrých úmyslů* (Distance 1/15) jsem se podivil nad snadností i gustem, s jakým profesor Halík šermuje dehostujícími nálepkami, když jde o oponenty, zpochybňující ideje, které vzal za své. Ačkoli si očividně zakládá na inteligentním podání svých představ a receptů, počíná si v těchto případech stejně urputně jako prvoplánoví aktivisté druhého až třetího řádu; reaguje iracionálně. Jak vysvětlit tento paradox? A v Halíkově příběhu, který on sám vykládá na setkání, se vyskytují i další paradoxy, jež zrovna nejsou ve formátu „paradoxu křesťanství“.

V témže článku jsem kritizoval Halíkovu ideologickou zaslepenost tváří v tvář vážnému ohrožení západní Evropy. Stahují se nad ní mraky islamizace, ale Halík se dál podílí na zradě vzdělanců, trvá s levicově liberálním establishmentem na multikulti utopii a s kádrováckou posedlostí diagnostikuje u prozíravějších spoluobčanů islamofobii. Jen přitom není jasné, jestli ji pokládá spíše za psycho-poruchu, nebo rovnou za mravní deviaci. Jaký je tedy společný jmenovatel či zdroj těchto a podobných paradoxů, které zrovna nezkrášlují intelektuální profil úspěšného profesora?

Už jsem o tom párkrát psal, ale myslím, že je vzhledem k Halíkovu vlivu důležité věnovat „spodním proudům“ jeho myšlení častější kritickou pozornost. Aby bylo rozuměno, uznávám Halíkovy rétorické kvality, schopnost zaujmout i šíří jeho intelektuálního záběru; rád poslouchám jeho výklady o věcech, kterým rozumí. Problém je v tom, že suverénně vykládá i o tom, o čem se jen domnívá, že tomu rozumí. Abych byl stručný: filosofii nerozumí. Ne, že by nerozuměl tomu, co říká Nietzsche či Kant. Nerozumí pravdivostním hodnotám jejich myšlenek. K tomu je třeba víc, než jen opakovat po autoritách – a ani tohle Halík nepochopil. Vsadím celý svůj majetek (a byl by to pravda jen onen pověstný vdovin grošík), že by Halík nedokázal v poctivé filosofické diskuzi obhajovat, neřku-li obhájit svá základní filosofická přesvědčení. Naštěstí je už i u nás relativně dost mladých filosofů, kteří by ho ve sporu třeba o Kantovu negaci tradiční metafyziky či o hegeliansky založený historismus přivedli velice rychle do úzkých; vidím to na mat druhým, třetím tahem.

Proč má ale Halík potřebu rozhodovat i ve filosofii, které myšlenky jsou pravdivé či použitelné, a které nikoli? Protože taková rozhodnutí potřebuje jak v teologii, tak pro základní orientaci v humanitních vědách a konec konců i v politice. Ostatně jeho chytlavost na akcenty levicově-liberální ideologie také svědčí o špatné volbě filosofických základů. Ano, u něj šlo evidentně jen o volbu autorit, nikoli o samostatné promyšlení problémů, na jejichž řešení v antropologii, v etice a následně i v základních politických postojích všechno závisí.

Důvodem zmíněných Halíkových paradoxů jsou tedy nejen jeho chybná filosofická východiska, ale také způsob jejich nefilosofického, fideistického přijetí. On si osvojuje filosofické principy vlastního myšlení jako pravdy víry, podle jednoduchého kritéria: co je nové, úspěšné a oslovující, to je třeba nejen poznat, ale i vstřebat. Proto Halík s oblibou upozorňuje své filosofické odpůrce (o teologických ani nemluvě), že ustrnuli v devatenáctém století. Taková výtka by měla váhu, kdyby šlo řešení aktuálních společensko-politických problémů. Tady by fakta společenského života z předminulého století skutečně nestačila. Ale filosofie, potažmo teologie mají své podstatné obsahy umístěny v metadějinné poloze. Možná pro zapletenost s módní, leč nesmyslnou absolutizací dějinnosti Halík dodnes nepochopil, že takový Aristoteles byl pravdě o pravdě, o struktuře skutečnosti, o člověku a morálce daleko blíže než Kant s Hegelem dohromady. A postmoderní esa, které Halík tak uctivě skloňuje, by ani nebral vážně; nechal by je zřejmě na odstřel svým řadovým žákům.

Když se tedy Halík ve filosofii ohání časovým kritériem, pak je to zřejmě adresováno širokému publiku, tvořenému z těch, kteří se z různých důvodů ve filosofii nevyznají. Právě proto, že proměňuje filosofické opory vlastního myšlení ve vlastní myšlení v dogmata, je Halík odsouzen k filosofické bezradnosti a plytkosti. Může si tu počínat jen jako pouhý ideolog, který má silnou potřebu přesvědčit ostatní o své filosofické pravdě, ale nemá, kam by sáhl pro její odůvodnění. Možná proto má tak vytríbené, na emoce zaměřené náhradní prostředky přesvědčování, jakými jsou rétorická sugesce, časté zdůrazňování vlastního intelektuálního věhlasu či vlastní kritičnosti – pohříchu také jen proklamativní, verbální.

Halík se rád stylizuje do role pochybovače div ne sokratovského. V jedné své knížce např. píše: „*Mám rád provokativní kritiky...nutící k novému promyšlení...jsem tomu rád, dožene-li mne někdo až tam, kde mi dojdou všechny mé dosavadní argumenty a musím se sám znovu vyklonit do vzrušující propasti tajemství.*“ A nejen čtenářky jsou okouzleny tou myšlenkovou poctivostí; pěkná blamáž. Oběti Halíkovy rétorické autostylizace nevidí, že se jedná pouze o intelektuálskou pózu. Kdyby Halík skutečně aspoň jednou v životě zapochyboval např. o kantovsko-hegelovsko-heideggeriánských postulátech svého nemožného pohledu na lidskou přirozenost, musel by ho opustit. Pravý opak je tedy pravdou. Filosofickým kritikům se Halík úzkostlivě vyhýbá a po straně je pak shazuje třeba tím, že nedosahují jeho úrovně a proslulosti. Realita je někdy dost jiná, než jak se jeví v kašírovaném podání.

Podobnou figuru sofistů Halík užívá, vždycky když předkládá svůj „intelektuální příběh“ a dojde v něm na jeho kritiky zprava. Vylíčí je „s porozuměním“ jako fundamentalisty nejhrubšího ražení. Drží je interpretačně na nejnižší možné úrovni, a šikovným kontrastem s vlastní intelektuální vyspělostí dovede posluchače neomylně tam, kde je chce mít: k obdivu jeho intelektuální vyspělosti a k pohrdání primitivními konzervami. Nedávno jsem přečetl toto Halíkovo brilantní číslo v pořadu Štefana Hriba „Pod lampou“. Nesporně inteligentní, evidentně přemýšlivý moderátor mu zabal z ruky jako záček. A přesto stačilo, aby se pozornost stočila na filosofické předpoklady Halíkova perlení a vše by hned vypadalo jinak. Halíkovi konzervativní oponenti by už rozhodně nedopadli jako hlupáci, zaskočení kulturním šokem a neschopní produkovat nic jiného, než iracionální fóbie a následnou zášť. To už by si s nimi pan profesor tak snadno neporadil. Rychle by ztratil suverenitu a začalo by mu být ouzko.

Co má ale chudák Halík dělat, když má silnou potřebu přesvědčit o své intelektuální přesvědčivosti a jeho filosofické myšlení je přitom beznadějně dogmatické. To se pak musí používat všelijaké prostředky. A stejný způsob myšlení se stejným arzenálem přesvědčovacích prostředků nacházíme i na nižší, ideologicko-politické úrovni Halíkova myšlení. Proto taková frekvence všelijakých „fobií“, prokládaná nařčením z fašismu. Na ubohosti takových osočování a takového nařčení nic nemění ani fakt, že jsou všednodenní rutinou mainstreamových médií, a že se z nich v jistých intelektuálních kruzích stala odporná klišé.